

Mednarodna konferenca Drugačnost na II. OŠ Žalec

Kaja Horvat, uni. dipl. pedagog, svetovalna delavka, II. OŠ Žalec

Pedagoški delavci se vsakodnevno srečujejo z učenci s posebnimi potrebami, ki potrebujejo posebno skrb, izbrane metode in strategije dela ter didaktične pripomočke. Takšni učenci predstavljajo izziv in pedagoškega delavca prisilijo v iskanje strokovnih rešitev za premagovanje učenčevih primanjkljajev. Na II. OŠ Žalec, ki izvaja dva izobraževalna programa za učence s posebnimi potrebami, so strokovni delavci leta 2018 razvili idejo in organizirali mednarodno konferenco Drugačnost, ki je vsem zainteresiranim strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju omogočila izobraževanje na področju poučevanja in dela z učenci s posebnimi potrebami. V članku je podrobno predstavljena izvedba dveh mednarodnih konferenc Drugačnost.

1 Drugačnost: izziv in zaveza pedagoških delavcev

Drugačnost v družbi in na vzgojno-izobraževalnem področju predstavlja izziv. Strokovni delavci II. OŠ Žalec, ki izvaja prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom, posebni program in mobilno službo pod okriljem ravnateljice Petre Petrovič Pražnikar, se tega zelo dobro zavedajo. Menijo, da je dolžnost vsakega dobrega pedagoga, da se prilagodi potrebam učencev, njihovem vedenju, znanju, gibanju in čutenju. Dolžnost učitelja zavezuje še močnejše, kadar poučuje otroke s posebnimi potrebami. Strokovne delavke II. OŠ Žalec, defektologinje z večletnimi izkušnjami na področju poučevanja otrok s posebnimi potrebami, so na enem izmed strokovnih aktivov dobile idejo o izvedbi izobraževanja strokovnih delavcev na ravni države. V nameri so jih povezale številne prošnje strokovnih delavcev v vrtcih in šolah, ki so prosili za nasvet in pomoč pri poučevanju otrok s posebnimi potrebami. Strokovni delavci v rednih vrtcih in osnovnih šolah niso usposobljeni za poučevanje otrok s posebnimi potrebami, kljub

temu pa vsako šolsko leto narašča število učencev, ki potrebujejo posebno pozornost in skrb. Strokovni delavci, ki želijo omogočiti optimalni razvoj učencev s posebnimi potrebami, morajo precej pozornosti nameniti spoznavanju otrokovih motenj in se priučiti načinov, metod in strategij za premagovanje teh. Strokovne delavke II. OŠ Žalec izvajajo dodatno strokovno pomoč na številnih rednih osnovnih šolah v Spodnji Savinjski dolini. V letošnjem šolskem letu je učencev, ki potrebujejo dodatno strokovno pomoč, kar za deset mobilnih oddelkov. II. OŠ Žalec je zelo aktivna pri izobraževanju in nudenju strokovne pomoči, a zaradi majhnega števila zaposlenih omejena na majhen del naše države.

2 Uresničevanje ideje

Na strokovnem aktivu avgusta 2018 se je med strokovnimi delavkami porodila ideja o izvedbi konference, namenjene izključno spoznanjem na področju posebnih potreb. Na konferenco bodo vabljeni strokovni delavci iz vrtcev, rednih osnovnih šol, sre-

Del članic razvojnega tima z ravnateljico Petro Petrovič Pražnikar v sredini

Slogan na vratih II. OŠ Žalec

dnjih šol in osnovnih šol, ki izvajajo programe za otroke s posebnimi potrebami. Udeleženci bodo lahko med sabo delili spoznanja, se učili in strokovno razvijali. Konference se je hitro prijelo ime Drugačnost, ob zanimanju in vključitvi tujcev pa je postala mednarodna. Upoštevati je bilo potrebno navodila in zahteve Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport za pripravo konference, ki vključuje tuje prispevke, in mednarodna konferenca Drugačnost je bila rojena. Organizacijski tim pod vodstvom Brigite Pinter je sestavljalo 15 članov, ki so delovali na področjih pregledovanja strokovnih prispevkov, skrbnega izbiranja in komuniciranja z gosti, sodelovanja z mediji, moderiranja, komuniciranja s prijavljenimi udeleženci, skrbi za prehrano, računalniške podpore, evalvacije, dodatnega spremljevalnega programa in pripravo daril ter potrdil o udeležbi. Organizacijski tim, sestavljen tudi iz strokovnih delavcev iz drugih šol v Savinjski dolini, je korakal po novi, nepoznani poti in z rednimi sestanki in učinkovito komunikacijo prebrodil vse ovire na poti.

3 Izvedba mednarodne konference Drugačnost

3.1 Prva mednarodna konferenca

Prva konferenca, organizirana 14. marca 2019, je bila posvečena drugačnosti v vzgoji in izobraževanju. V prvem delu konference, ki je potekala v dvorani glasbene šole »Risto Savin« Žalec, so o svojih izkušnjah z drugačnostjo spregovorili znani Slovenci. Udeleženci so prisluhnili igralcu Gojmirju Lešnjaku, ki se sooča z disleksijo, paraolimpijcu Darku Đuriču, ki se je zaradi redke genske bolezni rodil brez roke in

obeh nog, ter dr. Boru Štrumblju, ki bo v Tokiu vodja slovenske paraolimpijske odprave. Sledilo je plenarno predavanje Silvie Philips Reichherzer, profesorice psihologije s Hrvaške, ki že vrsto let nudi podporo otrokom z drugačnim razvojem. Je Marte Meo supervizorka/terapevtka in vodi tečaje Akademije za razvojno rehabilitacijo.

V drugem delu je na delavnicah, ki so potekale v prostorih II. OŠ Žalec, sodelovalo 73 aktivnih udeležencev. Predstavljali so načine za prepoznavanje drugačnosti, poročali o izvirnih pripomočkih, ki so jim v pomoč pri pouku, in delili primere dobrih praks. S plemenitim namenom, da bi strokovnim delavcem čim bolj približali izvorne metode in oblike dela z drugačnimi. 18 udeležencev je na dogodku prisostvovalo brez lastnega prispevka. V videokonferencah so strokovnjaki predstavili nemški vrtec, irski model poučevanja, slovenski pogled na življenje v Združenih državah Amerike in ameriški pogled na življenje v Sloveniji. Skupaj 91 udeležencev je poročalo o zadovoljstvu z organizacijo, izvedbo in vsebino mednarodne konference. Mnogi so takoj po končani konferenci spraševali, kje se lahko prijavijo na naslednjo konferenco.

3.2 Druga mednarodna konferenca – vse o samostojnosti

Na krilih pozitivnih odzivov se je organizacijski tim lotil snovanja 2. mednarodne konference Drugačnost. Za organizacijske niti je poprijela Katarina Pogorevc Lavbič, ki je okoli sebe zbrala tim petnajstih ljudi. Zaradi spreminjajočih se razmer in upoštevanja navodil Nacionalnega inštituta za javno zdravje ter priporočil Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport je imel organizacijski tim pri organizaciji druge konference še bolj polne roke dela. Termin je bil kar nekajkrat preložen, saj so si vsi udeleženci želeli osebnega stika, a nazadnje se je konferenca, zaradi varovanja zdravja udeležencev, v celoti odvila na računalniških zaslonih v obliki videokonference. 2. mednarodna konferenca Drugačnost z naslovom Vem, da zmorem sam – sem samostojen, posvečena področju samostojnosti, se je odvila 20. avgusta 2020.

80 udeležencev, strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju, iz Slovenije je raziskovalo področje samostojnosti. Osvetlili so teoretične in praktične vidike razvoja samostojnosti otrok, njihova spoznanja pa je nadgradila predavateljica Damjana Šmid, socialna pedagoginja in delovna terapevtka. Največjo oviro pri razvoju samostojnosti vsakega otroka, tudi takšnega s posebnimi potrebami, strokovnjakinja vidi v odraslem človeku, ki otroka ne spusti na pot osamosvajanja. Prvi pogoj za uspešen razvoj samostojnosti je torej starš, ki otroku omogoči početi starosti ustrezne stvari ter mu dovoli delati tudi napake, ki so gradnik potrebnih izkušenj. Kot drugi pogoj navaja željo oz. potrebo otroka, da sam izvede določeno aktivnost in da je dovolj sposoben, da željo

uresniči. Odrasli – starši oz. skrbniki in strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju so dolžni otroka opremiti z znanji, ki mu bodo omogočila, da bo lahko nekoga dne živel povsem samostojno, brez podpore drugih ljudi. Vsak otrok ima pravico, da se osamosvoji, pri tem pa potrebuje trenerja oz. odraslega, ki ga usmerja. Predavateljica je postregla s številnimi ilustrativnimi nasveti in življenjskimi priporočili, kako uresničiti razvoj samostojnosti in kako reagirati v težavnih situacijah.

Za mednarodno udeležbo so poskrbeli štirje udeleženci iz tujine, ki so med slušatelje ponesli svoje izkušnje in primere konferenčne teme Samostojnost s švedskega, norveškega, danskega in kosovskega območja. V doživljanju in dojemanju samostojnosti je mogoče strniti nekaj pomembnih razlik med prevladujočimi načini vzgoje v omenjenih državah.

Kosovski starši najmanj stremijo k razvoju samostojnosti otrok, saj so v njihovi kulturi cenjeni starši, ki v vsaki, tudi najmanjši želji ugodijo otroku. Šolski sistem je zastarel, v učilnicah se gnete trideset in več učencev hkrati. Otroci dolgo časa bivajo doma, ko pa se poročijo, se običajno preselijo k družini ženi. K takšnemu načinu vzgajanja otrok pripomorejo tudi slabe socialno-ekonomske razmere kosovskega prebivalstva. Državljanice sicer ozaveščajo o populaciji otrok s posebnimi potrebami, a je pred njimi še dolga pot, da bodo lahko kakovostno zadovoljili njihove posebne potrebe, je svoje pripovedovanje zaključila Genta Hoxa.

V drugih državah je družba naravnana k načinu vzgoje, ki začne otroke že zgodaj pripravljati na samostojno, neodvisno življenje. Strokovna delavka na Danskem Nina Lah je poročala, da začnejo na Danskem otroke že v vrtcu spodbujati k raziskovanju, preizkušanju in reševanju najrazličnejših težav, ki jim prekrizajo načrte. Štiriletniki se samostojno

oblečejo, pozimi sami nadenejo zimski pajac, rokavice in škornje. Od 5. razreda dalje samostojno hodijo v šolo, osamosvojijo pa se pri vstopu na univerzo, ko se preselijo na svoje.

Tudi Helena Matko, državljanka Norveške, ugotavlja, da se otroci na Norveškem že zgodaj začnejo učiti kako samostojno obleči oblačila in skrbeti zase. Desletniki doma skuhamo preprost obrok, popoldne s košnjo ali drugimi opravili pomagajo v soseski in si tako prislužijo nekaj denarja. Od doma se odselijo po končani srednji šoli; s pomočjo študijskega posojila samostojno krijejo stroške študija. Otroci s posebnimi potrebami so vključeni v redne šole, a imajo ob sebi ves čas svojega učitelja, ki skrbi za ustrezne prilagoditve.

Švedinja, Lena Hagle, je upokojena učiteljica, ki ugotavlja, da je samostojnost na Švedskem vrednota. K osamosvajanju otrok v največji meri prispeva okrepjen in bogat besedni zaklad, ki omogoča kvaliteto medosebno komunikacijo, analizo situacij, sprejemanje odločitev in predvidevanje posledic. Starši na Švedskem veliko časa preživijo v službi. Otrokom redko naložijo opravljanje preprostih gospodinjskih opravil, saj želijo z njimi preživeti sproščene večere brez prepiranja.

Gostje okrogle mize Ana Rogel, Mateja Tominšek Perovšek in David Razboršek so s svojimi življenjskimi zgodbami zaokrožili razmišljanje o samostojnosti. Ana Rogel je mlada odrasla ženska, ki se vsakodnevno spopada z omejitvami, ki jih prinaša prirojena težka oblika kožne bolezni. Njeno fizično spopadanje s svetom je večino časa omejeno na voziček in deležno podpore stalne osebne pomočnice, njene matere. Anina pozitivna in pogosto trmasta naravnost ter življenjska energija pa kar kličeta po novih izzivih. Ana se kljub zaraščenim prstom na rokah loti likovnega ustvarjanja, sajenja vrtnin in skrbi za rastli-

Gostje okrogle mize 1. mednarodne konference

ne. Pravi, da pri doseganju svoje samostojnosti potrebuje ravno pravo mero nudenja podpore. Stvari, ki jih zmore opraviti sama, tudi želi opraviti sama, in poudari, da se mora podporna oseba znati v pravem trenutku umakniti. Vsi gostje se strinjajo, da mora vsak sam preizkusiti, kaj zmore in česa ne. Ljudje prevečkrat sodijo v smislu »tega ne zmoreš«, namesto da bi osebi zaupali, da sama preizkusi, kaj zmore in česa ne. Ana Rogel je v medosebnih odnosih spoznala, da so otroci najbolj iskreni, saj jo neposredno povprašajo o vzrokih za njeno stanje, medtem ko odrasli kar nekako pomilujejo njeno stanje in se z njo pogovarjajo, kakor da je majhna, nebogljena deklica.

Tudi David Razboršek, ki je pred trinajstimi leti v deškarski nesreči postal paraplegik, ugotavlja, da ima družba premalo védenja o ljudeh, ki so z rojstvom ali pa nekje v toku življenja morali zaživeti drugače od večine. Ljudje ne vedo, kako ustrezno vstopati v kontakt z osebo na invalidskem vozičku in vzpostavljati komunikacijo, čeprav se med sabo razlikujejo le po prevladujočem načinu gibanja. Nesreče se na žalost dogajajo vsakodnevno in ravno zaradi tega David Razboršek, direktor Zavoda za inovativno izobraževanje Vozim, ozavešča družbo o varnosti v prometu. Želi si, da bi se ljudje priučili drugačnega, varnega načina razmišljanja in ravnanja. Hkrati si prizadeva, da bi ljudje, ki so odvisni od invalidskega vozička, pozitivno gledali na svet in se s težavami spopadali konstruktivno. Sam je ocenil, da je nesreča pripomogla k njegovi osebnostni rasti in da so ravno izzivi v življenju tisti, ki predstavljajo pogoje za rast.

Mateja Tominšek Perovšek se s pojmom samostojnost sooča malo drugače, preko svojega sina, ki ga uči samostojnosti. Florjan ni običajen 11-letnik, saj ima Aspergerjev sindrom, motnjo, ki ga ovira predvsem pri vključevanju v družbo, vzpostavljanju socialnih odnosov. V današnji družbi, ki je egoistična in tekmovalno naravnana, je vključitev med ljudi še težja. Florjan zato rad veliko časa preživi kar sam v svoji družbi. Njegovo vključevanje je uspešnejše v manjših skupinah, v razredu na II. OŠ Žalec, na treningu juda in na delavnicah za učenje socialnih veščin. Oba z možem mu ves čas nudita potrebno oporo, ga usmerjata in mu svetujeta. Na podlagi izkušenj, s katerimi se srečujejo na poti odraščanja, je nastala knjiga z naslovom *Moj prijatelj Oli*, v kateri se glavni junak psiček Oli kljub Aspergerjevemu sindromu z veliko mero potrpežljivosti in ljubezni kljub svoji drugačnosti vključuje v družbo. Zakonca Perovšek Florjana opogumljata na poti osamosvajanja in sta hvaležna za vsako dejavnost, ki jo Florjan opravi samostojno. Z zaupanjem, pravim vodenjem, izkustvenim učenjem in veliko mero ljubezni je vsak človek lahko samostojen – v skladu s svojimi sposobnostmi. Zaključna misel Davida Razborška »Nič ni nemogoče« je povzela spoznanja vseh zbranih na 2. mednarodni konferenci Drugačnost.

Učenci pevskega zbora II. OŠ Žalec z gostom Gojmirjem Lešnikom

4 Pogled naprej

II. OŠ Žalec poganja energija srednje velikega kolektiva. Okoli 40 strokovnih delavcev se vsakodnevno posveča otrokom s posebnimi potrebami, ki se soočajo z najrazličnejšimi primanjkljaji. Strokovne delavce napaja neustavljiva želja in iskanje načinov, kako učencem omogočiti optimalni razvoj, ki je skladen z njihovimi sposobnostmi. Zavedajo se namreč, da je drugačnost v družbi in na področju vzgoje in izobraževanja izziv, ki vse strokovne delavce sili k spremembi v vedenju, razumevanju in ravnanju. Po izvedbi dveh mednarodnih konferenc Drugačnost je mogoče trditi, da je za udeležbo na dogodkih, kjer lahko pedagoški delavci delijo strokovna spoznanja, predstavljajo primere dobrih praks in razmišljajo o drugačnosti, veliko zanimanja. Strokovni delavci si želijo strokovne podlage in podpore pri delu z otroki s posebnimi potrebami. Motivacijo za soočanje z izzivi predstavljajo tudi drugi delavci, ki na konferenci poročajo o uspehih pri uporabi določenega znanja, strategije, metode ali didaktičnega pripomočka. Udeleženci konference se medsebojno izobražujejo, spodbujajo in motivirajo pri soočanju z izzivi, ki jih predstavljajo »drugačni« učenci. Mednarodna konferenca Drugačnost bo nadaljevala svoje poslanstvo – izobraževala strokovne delavce o drugačnosti in jih opogumljala za samozavestno soočanje z izzivi pri delu z učenci s posebnimi potrebami. S skupnimi močmi se je mogoče učinkovito soočiti z vsemi izzivi na področju vzgoje in izobraževanja.